

BOŽIDAR DAMJANOVSKI

Slike i objekti

Likovna galerija
Kulturnog centra Beograda
18. II do 3.III 1985.

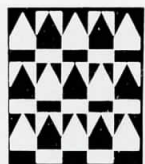
Serijska »Savremena kretanja«
Sveska br. 199
Savet Galerije:
Moma Antonović
Vera Božičković Popović
Dragoslav Bošković
Nandor Glid
Olga Jančić
Prof. Lazar Pejić
Ljiljana Popović, urednik

UMETNIČKA GALERIJA
Daut pašin amam
Skopje
mart 1985.
Boro Mitrićevski, odgovorni urednik

GALERIJA »LAZAR VOZAREVIĆ«
Sremska Mitrovica
april-maj 1985.
Đorđe Panić, odgovorni urednik

SAVREMENA GALERIJA
ZRENJANIN
juni-juli 1985.
Zdravko Mandić, odgovorni urednik

UMETNIČKA GALERIJA
»NADEŽDA PETROVIĆ«
Čačak
septembar-oktobar 1985.
Milomir Petrović, odgovorni urednik
Mihailo Bošnjaković i Milica Petronijević,
postavka izložbe

BOZIDAR DAMJANOVSKI
DRAZE PAVLOVICA 5
BEOGRAD

BGD 08 01 85 URGENTNO

MOJE MISLJENJE O TEBI STOP UKRATKO STOP NIJE SE
MNOGO PROMENILO STOP OD IZLOZBE U SALONU MSU
STOP ZA KOJU SI ZASLUZENO DOBIO POLITIKINU
NAGRADU 1982 STOP ONDA SI ME PODSECAO NA
VELIKE ARHEOLOGE STOP POPUT SLIMANA I EVANSA
STOP DOK SU ONI OTKOPAVALI TROJU KNOSOS I
MIKENU STOP TI SI SLIKARSKI VASKRSAVAO
MISTERIJE MEGALITA STOP STOUNHENDZ 1977 STOP
KANONSKU LEPTU GRCKO RIMSKE SKULPTURE STOP
TEST S APOLONOM 1979 STOP STILIZOVANI
MONUMENTALIZAM ASIRSKIH BARELJEFA STOP
ASURBANIPALOV LOV 1980 STOP NEPOJAMNU
VELICANSTVENOST EGIPATSKOG ZIDNOG SLIKARSTVA
U PLITKOJ PLASTICI STOP ZODIJAK 1981 STOP DANAS U
TEBI PREPOZNAJEM SAMPOLIONA STOP KOJI SE
KONACNO DOKOPAO KAMENA IZ ROZETE STOP
DESIFROVAO HIJEROGLIFE STOP I SA TVRDOGLAVOM
UPORNOSCU ODLUCIO STOP DA IH SVE PREVEDE NA
JEZIK DOSTUPAN SVIMA STOP LIKOVNI ESPERATNO
STOP POSTAO SI PASIONIRANI EGIPTOLOG AMATER
STOP TVOJA ZAMISAO O NEPREKIDNOJ LINIJI STOP
MALIH SLIKA ISTOG FORMATA STOP GRUPISANIH PO
CIKLUSIMA STOP ASOCIRA NA HORIZONTALNO
ISPISANE PAPIRUSE STOP SA HIJEROGLIFIMA
IZMENJENIH ZNACENJA STOP KOJI GOVORE O
PROSTORNO VREMENSKOM KONTINUUMU STOP I
UNIVERZALNOM JEZIKU KULTURE I UMETNOSTI STOP
BEZ OBZIRA NA PROTEKLE MILENIJUME STOP HOCE LI
TVOJ PREVOD BITI RAZUMLJIV I NEUPUCENIMA STOP
POKAZACE SAMA IZLOZBA STOP ZA SEBE SAM
SIGURAN STOP DA CU SE OSECATI KAO U DOLINI
KRALJEVA STOP U JEDNOM OD ONIH BESKRAJNIH
LAZNIH HODNIKA STOP ISKOPANIH DUBOKO U ZIVOM
KAMENU STOP I RELJEFNO ZIVOPISNIH OD PODA DO
SVODA STOP CIJA JE JEDINA SVRHA DA TE LEPTOM
ZAVARA STOP I STO VISE UDALJI OD CILJA STOP
ZAGROBNE RIZNICE STOP U KOJOJ PREBIVA
NEUMITNA SMRT STOP PRIJATELJSKI TVOJ STOP
DRAGAN ĐORĐEVIĆ

Božidar Damjanovski je svoju poetiku skoro u potpunosti zasnovao na specifičnom prosedeu korišćenja umetničkog predloška. Opredeljenjem u kome je dosledan, kao i kvalitetom ostvarenog, predstavlja u okvirima postmodernih tendencija, pored Gordane Jocić i Momčila Goluba, deo jezgra autentične pojave koja se suštinski razlikuje od sterilnih pokušaja vitalizacije nekih od istorijski nasledjenih stilova. Stvaralačkim postupcima koje ovaj autor najčešće primenjuje, a u čijoj osnovi se nalazi ili intervencija na predlošku ili njegovo dovođenje u neku od mogućih relacija, sugerise se odnos prema starom, a ne vraćanje na staro. Najuspelijim radovima Božidara Damjanovskog stoga smatram upravo one slike na kojima je u celovitoj likovnoj strukturi ostvarena SUPER-RELACIJA između raznih i različitih likovnih sistema, odnosno one slike na kojima se metodom kompariranja jače ističu životni sadržaji čoveka našeg vremena. Poduhvat Damjanovskog je utoliko teži, jer on sliku gradi logikom jave, a ne vizijom sna, u kojoj su mogući i dozvoljeni najfantastičniji nadrealni dodiri. Dosezanje sadržinskog maksimuma uslovljava tematski minimum, pa je delo zrelije što je slika jednostavnija, idejno i stilski pročišćenija. Smisao za estetsko, izvođački virtuozitet i briga o plastičkim vrednostima štite ovog slikara od opasnosti suviše ogoljenog i direktnog govora koji nije svojstven umetničkom izrazu. Zbog svega toga, iako se do onih »pravih«, u svemu izuzetnih slika veoma teško dolazi, najzrelija ostvarenja Božidara Damjanovskog imaće šansu da u ostavštini za budućnost ponesu epitet retkih i vrednih predmeta. U to sam sasvim siguran.

Beograd, 14.1.1984.

Aleksandar Đurić

Fragmenti Egipta transponovani u tvoje slike pojavljuju se u novim serijama istovremeno i kao citati Egipta, i kao citati tvojih ranijih slika. Ne samo istorija umetnosti, već i tvoja istorija, tvoja slikarska biografija postaje citat.

Ova mozaičnost daje mogućnost fragmentarnom tekstu različitih autora, i to kombinujući njihova ranija viđenja tvojih slika sa sadašnjim tekstom o novim serijama.

Pesak u fakturi slike kao razastrto v r e m e iz peščanog sata V R E M E kao istorijski koncept i vreme taloženja slike. Ovo može da bude tema za razgovor o tvojim slikama. Ostavljam je otvorenu...

11. januar 1985.

Tvoja drugarica
Gordana Jocić

Da li je odnos prema prošlosti, uslovno rečeno, prema istoriji znak radoznalosti ili straha od neumita, neizvesnosti? Da li je u pitanju manipulisanje nedovoljnim brojem činjenica pa se romantični prizvuk sećanja javlja kao vid specifične igre u kojoj je presuđivanje ravno slučajnom otkriću? Najzad, radi li se tu o klasičnom ponašanju neurotične ličnosti našeg vremena, usplahirane i prepadnute saznanjem da je malo toga u njenoj moći? Sve su to pitanja koja mi najpre dolaze pri sagledavanju najnovijeg, pa i onog ranijeg, stvaralaštva Božidara Damjanovskog. U mnogim drugim stvaralaštvima iza pukog imitiranja moglo je da se prepozna vezivanje iz prostog razloga što je umetnik bio usmeren i ograničen najpre samim sobom, potom i okolnostima koje bih nazvao uključivanje u već postojeći način razmišljanja, time je izbegnut i mogući rizik proistekao iz

usamljivanja. No, ako je to slučaj sa pomenutim »tuđim stvaralaštvima«, bila bi pogreška podvesti umetnost Damjanovskog pod vrednost koterije o kojoj s pravom ne postoji pohvalno mišljenje. Damjanovski se ne kloni od mogućnosti konfrotiranja, suprotstavljanja. On svoju maštu ne ograničava s toga što je se plaši ili joj ne poznaje dimenzije: to je vid racionalnog upuštanja u polemiku o dimenziji homo historicusa. Upravo nas novija politička istorija upućuje na zaključak da je čovek običan ponavljač, nesiguran svedok o samom sebi. Moć da zaboravlja, da se iza tog zaboravljanja krije i da tu vrstu mimikrije ističe kao svojevrtni kvalitet, skloni smo da uvažavamo, prihvatamo kao sastavnu osobinu nas samih. I taj psiho-sociološki momenat zaboravljamo kada je reč o umetnosti, o posebnosti umetničkog dela i fenomena proisteklog iz dosta komplikovanog odnosa kultura-pojmovnost-stvaralaštvo. Damjanovski varira mit o trajanju vrste i prepliće ga sa prolaznošću, fizičkim nestajanjem. Zabeleške o davnim vremenima koje su do nas doprle koristi kao dokument i važan i nezaobilazan. S obzirom da je sajan crtač, da vlada izvanredno tehnikom realizacije slike, iz njegovih dela pleni lakoća i preciznost kazivanja. Samo na prvi pogled može se pomisliti da je narativnost ono što veže pažnju: naprotiv-činjenice koje ističem su pre svega vizuelni simboli i zahtevaju od posmatrača jedinično projektovanje, prepoznavanje i na kraju zaključivanje. I tu je važan sloj u kojem pamćenje i spretnost u osećavanja nosi prevagu. Tek tada se može shvatiti poetika ovog umetnika u kojoj jetkost smenjuje ironičnost, patetika nepatvoreni optimizam. Ima skoro dečje čednosti u igri koju nam prezentira, na koju nas potseća i s kojom pokušava da nas prene iz stereotipije, ravnodušnosti, letargije. Lično, veoma mi je drago što su upotrebljena sredstva najpre slikarska, likovna. Što je u pitanju uspešno otkrivena zakonitost kruga i što je u njoj otkrivena čarobna jednostavnost. Makoliko izgledalo da je metod citata usmeren ka znanju, da se na njemu razvija razumevanje slikarstva Božidara Damjanovskog, ostaje utisak da se i bez tačnog tumačenja može doći, dopreti do ličnog opredeljenja. Ponavljam, to igri koja se nahodi u ovom stvaralaštvu omogućava trajni i prisni kontakt, komunikaciju.

Bratislav Ljubišić

■

Kada je za samostalnu izložbu 1981. dobio godišnju nagradu lista Politike, Božidar Damjanovski nije ni slutio da će »umetnost kao tema umetnosti«, problem istraživanja i preispitivanja istorije umetnosti biti jedna od glavnih »tema dana« (na prošlogodišnjem Bijenalu svetske umetnosti u Veneciji). Naide jedan trenutak u vremenu, – to je poznato – kad neko raspoloženje ili ideja »postoji u vazduhu«. Tada je pitanje kada će ih gotovo istovremeno umetnici srodnih senzibilnosti otkriti i u kojoj formi izraziti. B. Damjanovski je ostao veran svom ranijem slikarskom razmišljanju: problemu odnosa čoveka i mitologije, čoveka i istorije umetnosti, problemu čovekove vremenske retrospekcije u potrazi za sopstvenim istorijsko-integracijskim smislom. Radi se o specifičnoj vrsti vizuelno-likovnog istraživanja i preispitivanja umetničke prošlosti, u kome B. Damjanovski u izvesnom smislu traga za sopstvenim srodničko-predačkim umetničkim, samim tim i ljudskim poreklom; pokušava da pronađe moguće veze sopstvenog umetničkog identiteta sa jednom tako složenom i »višedimenzionalnom« prostorno-vremenskom relacijom. Slobodnim višesmernim tokom svesti, umetnik ponire u vreme i prostor istorije umetnosti, razmišlja nad predlošcima poznatih

umetničkih dela prošlosti: egipatske, asirske, grčke, vizantijske i sl. Zatim neku vrstu »usmerenih slobodnih asocijacija« prevodi i osmišljene likovne intervencije na slikama po istim predlošcima, kroz stroge selekcije likovnih znakova i simbola prilagođenih zahtevima jednog osmišljenog »ideografskog« strukturalno-znakovnog sistema. Ostavši veran izlaganju »likovne ideje« u nizu, u vidu poliptiha, B. Damjanovski sad ovaj način radikalno sprovodi: dosta smanjujući i potpuno ujednačavajući format slika (50 × 50 cm). On tako maksimalno povećava i njihov broj na ukupno sto komada. (One su izložene u vidu povezanih posebnih ciklusa.). Tako, autor maksimalno naglašava vremensku komponentu, sugerira je jednim ne apsolutnim, već slobodnijim »aproksimativnim kontinuitetom« ove izložbe zamišljene u duhu »jedinstvene kolekcije«, celine poput »muzejskog ambijenta«. I pored jasne ideje, B. Damjanovski svesno računa na izvesnu tajanstvenost, zagonetnost, nejasnost prividno narativnog iskaza; na taj način se povećava a ne demistificira vrednost prošlosti, istorije, mitologije, umetnosti, a posmatrač pokreće na igru misaonog odgonetanja.

Balša Rajčević

U DOSLUHU SA MITOVIMA PROŠLOSTI... I SAVREMENOSTI

Samo je na početku svog umetničkog puta – sasvim kratko – Božidar Damjanovski tragao za svojim identitetom; a onda ga je uspešno našao, izražavajući, na siguran i dosledan način, već gotovo celu deceniju, nastojanje da se prepozna čovekov identitet uopšte. »Obraćam se prošlosti da bih kroz njene poruke i zaveštanja bio u dosluhu sa svojim vremenom, jer svaka epoha ima nova merila za vrednovanje prošlosti«: u tom iskazu Božidara Damjanovskog sažeta je suština njegovog pozivanja na simbole onih mitova i civilizacija, prema kojima umetnik oseća poseban afinitet i koji, kako sâm kaže, predstavljaju delove velikog mita o čoveku, podrazumevajući i mit o čoveku savremene epohe. Mitologiju njegovog slikarstva čini pozivanje na ličnosti i umetnost Mesopotamije i Egipta, na prvom mestu, antičke Grčke i Rima. U izvesnoj meri Vizantije i našeg srednjeg veka; renesansu simboliše Leonardo, devetnaesti vek – Van Gog, dvadeseti – Pikaso, Mondrijan i Vorhol... I uvek je pitanje identiteta – onog pravog ili naslućenog, možda i lažnog, neotkrivenog ili zaboravljenog. Počeci civilizacije, oni prvi, anonimni praiistorijski zapisi dodiruju savremene anonimne likove, i tako se krugovi zatvaraju, u ciklusima u kojima Damjanovski postavlja pitanja prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. A na samom početku – egzistencijalno pitanje: da li je **dodir** uopšte moguć, kako ga treba ostvariti, gde je apsolutno spajanje? Svim tim velikim pitanjima, Božidar Damjanovski je ispunio svoje cikluse, rađene u dugom, promišljenom sledu, a iznikle ujednačeno, kao u jednom dahu, u jednom životnom i umetnikom trzaju. Pri tome, još jednom je došla do izražaja njegova virtuoznost da ideju pretoči u delo, da iznađe nove tehničke i tehnološke mogućnosti kako bi se što više približio suštini koja zrači iz (drevnih) mitova, i kako bi očima i rukom ovoga vremena protumačio neke od večitih tajni.

Irina Subotić

SIMBOLIČKI SISTEM BOŽIDARA DAMJANOVSKOG

Pri uspostavljanju odnosa sa savremenom umetnošću moramo biti svesni njene neraskidive veze sa epohom prošlosti i zapadne i istočne civilizacije, bilo da su te epohe ostavile remek dela ili samo materijalne ostatke. Zato savremeni umetnik, u traženju svog izraza, neminovno uspostavlja odnos prema onome što mu predhodi, često i nesvesan toga, sa težnjom da proširi univerzalni horizont umetnosti i da ga lično obeleži. U pojedinim epohama je odnos prema umetnosti prošlosti više izražen, što je i danas slučaj. Neki zato današnje vreme nazivaju »vremenom sentimentalnosti«, mada su brojni i oni koji ga nazivaju »vremenom uoči velike kataklizme«. Moguće.

Božidar Damjanovski svoj likovni svet gradi na odnosu koji uspostavlja sa prošlim epohama. Želi da nađe kosmičku vezu koja će izbrisati »faktor vreme« i sve dovesti u idealan sklad. Počeo je ispiranjem megalita u velikom benzinskom buretu, sukobivši dva znaka, a produžio ka Egiptu, Mesopotamiji, pravoslavnom srednjem veku, i drugim epohama starog i novog sveta sve do Pikasa, Vorhola i ostalih iz plejade modernih svetskih umetnika. Njegov kontakt je drukčiji od onog koji smo sretali na poslednjem Bijanalu u Veneciji, mada ima i dodirnim tačaka.

I, dogodilo se čudo: tražeći univerzalne znakove za sva vremena, pronašao je svoj simbolički sistem. Svaka slika na ovoj izložbi je znak za sebe, ali u kontaktu sa ostalim bilo iz horizontalnog ili vertikalnog niza, postaje deo simboličkog sistema. Istrgnuta iz celine gubi svoju snagu.

Put koji je prošao od samostalnog znaka do simboličnog sistema je plod istrajnog istraživanja u kojem mu je od velike pomoći bilo sigurno vladanje likovnim jezikom i zanatom. Ako je u »Ispiranju megalita« i »Subjektivnoj stvarnosti« (da spomenem samo ta dva dela) proces tek otpočinjao, i slika je više bila samostalna i nezavisna od celine, u izloženim ciklusima proces je čvršći mada još nije okončan.

Vasilije B. Sujić

SVEČANA RESTAURACIJA VOLJE ZA ZNAČENJEM I SMISLOM

Kriza avangarde i krah teorije »estetičkog darvinizma« danas, maksimalno su omogućili sjaj slobode umetničke imaginacije.

Analitičkim viviseciranjem sebe sâme, jedreći vodama nihilizma, tangiranjem graničnih vrednosti, umetnost beše dospela na sâmu obalu apsurda. Hимера apsurda u umetnosti dirèktan je refleks planetarnog stanja društva: temporalne frenezije sa manipulišućim indoktrinacijama podjednako na Istoku i na Zapadu.

Ne verujem previše u predestinaciju ali već i sâma etimologija autorovog imena (**Nomen est omen!**) govori da je Božidar Damjanovski »božanski dâr« našoj umetnosti u ovo vreme opasnih relativizacija koje se, u duhom siromašnim sredinama, izvrgavaju u pravu blasfemiju vrednosti. Sredinom osme decenije on je među prvima na delu demonstrirao modus vivendi između kartezijanskog **Cogito** na kome počiva konceptualna umetnost, i medijske umetnosti **nove figuracije**: u plodnoj osmozi duha i materije Damjanovski je profetskom intuicijom zaronio u onaj veliki civilizacijski zadatak da renesansnim lukom kontroliše i sapne različita centrifugalna usmerenja i usmeri volju ka **svesti o celini** – ka trijadi fizičkih, fenomenoloških i transcendentalnih referenci sveta i ljudske sudbine. Paradigma te svesti iscrtana je u onom velikom (Medijalinom i Šejkinom takođe) teorijskom

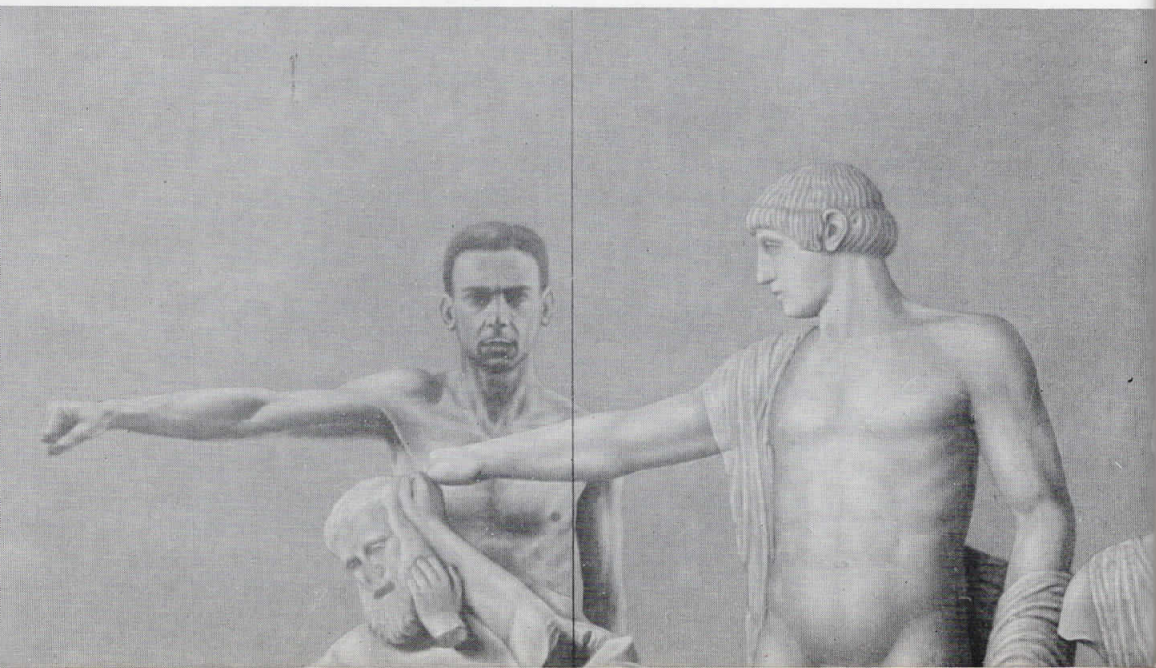
zaveštanju »integralne slike«. Tom integralu, tom totalitetu Damjanovski teži sukcesijom mikro-projekata koji grade jedan koherentan makro-projekat prožet velikom etičkom pasijom a izveden u blistavom plastičkom virtuoizitetu pod znamenjem **trompe-l' oeil**-a i kolaža. Tim projektom gospodari jedna aktivna, intrigirajuća, katkad i žovijalna, misao potpomognuta izoštranim čulima za simultano registrovanje i pojmovno-duhovno »komentarisanje« događaja u dijahronijskoj i sinhronijskoj ravni od preistorijskih preko tradicija asirsko-vavilonske, egipatske i grčko-rimske kulture, i njihovih velikih protagonista, svetih i profanih ličnosti mitologije i istorije – sve to u korespondenciji sa fenomenima savremene kulture i egzisiencijalnim alternativama današnjeg alijeniranog i frustriranog čoveka.

Po receptu Damjanovskog u ovom spektakularnom »vremeplovu sa stotinu ekrana«, sa jednom naučnom logikom i akribijom u dramaturgiji prizora, bitne epizode starih kultura upečatljivo su nam vraćene u svest, a mitske i legendarne ličnosti pokrenute su iz večnog sna kao da su dosad bile samo hibernizovane u napregnutom iščekivanju randevua sa našim autorom! I zaista, voluntarističkim hirom Damjanovski čini ono što nijedna nauka nikad neće moći: encefalografom im snima lobanje te tako, na osnovu amplituda na snimcima (koji registruju intenzitet strujâ u njihovom mozgu), prvi, i jedini put, biva nam jasno Asurbanipalovo psihičko stanje kad je misao o lovu na lavicu, ili Kefrenovo o građenju svoje piramide, ili kralja Milutina o građenju Bogorodice Ljuviške!

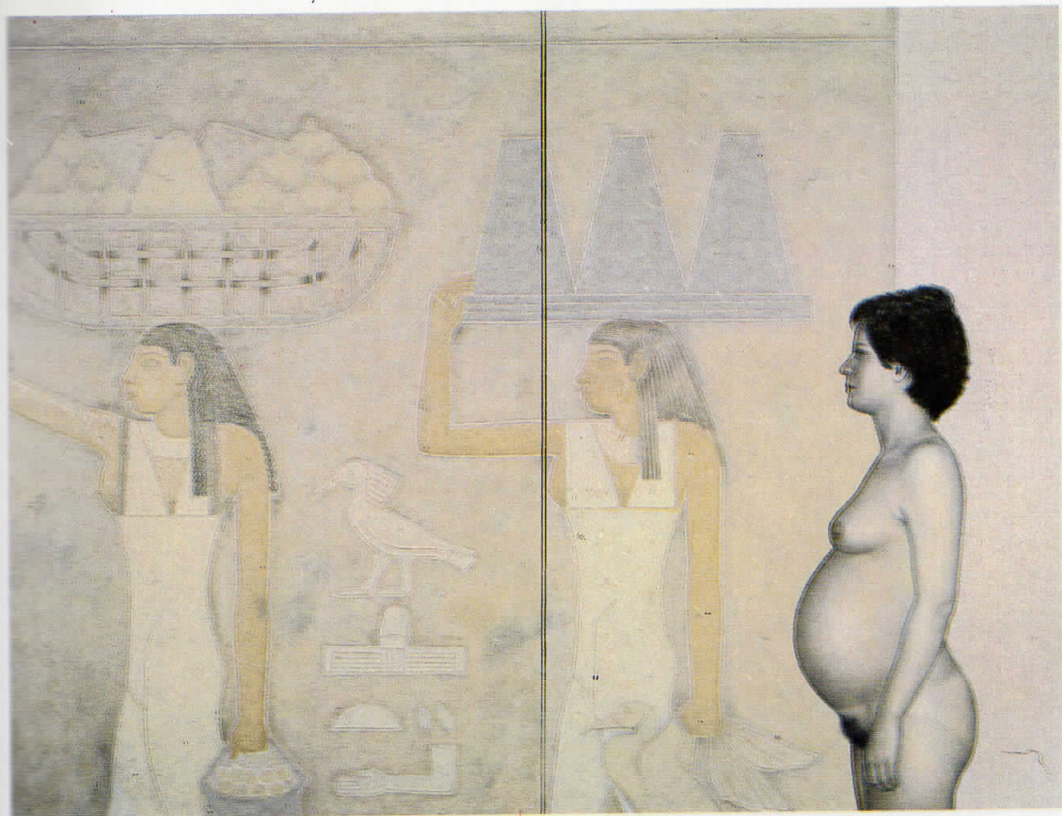
I sâm opus Damjanovskog jeste jedna velika **kosmogorijska mitologema** sazdana od altruizma, osećanja onostranog naloga da bdi nad sudbinom sveta (i da se slama pod »svetskim bolom«), od prodornih intuicija u tom velikom zadatku spoznaje suštine sveta i tajne pojedinca, i od raskošne slobode u igri duha koja nas usisava svojom magičnom snagom.

Duhovni kosmopolitizam ove ogromne, patetično razvijene mitologeme emanira moralnu snagu osvešćenja u ovo vreme eskalacije sitnih strasti i brutalnog koristoljublja.

Kosta Vasiljković

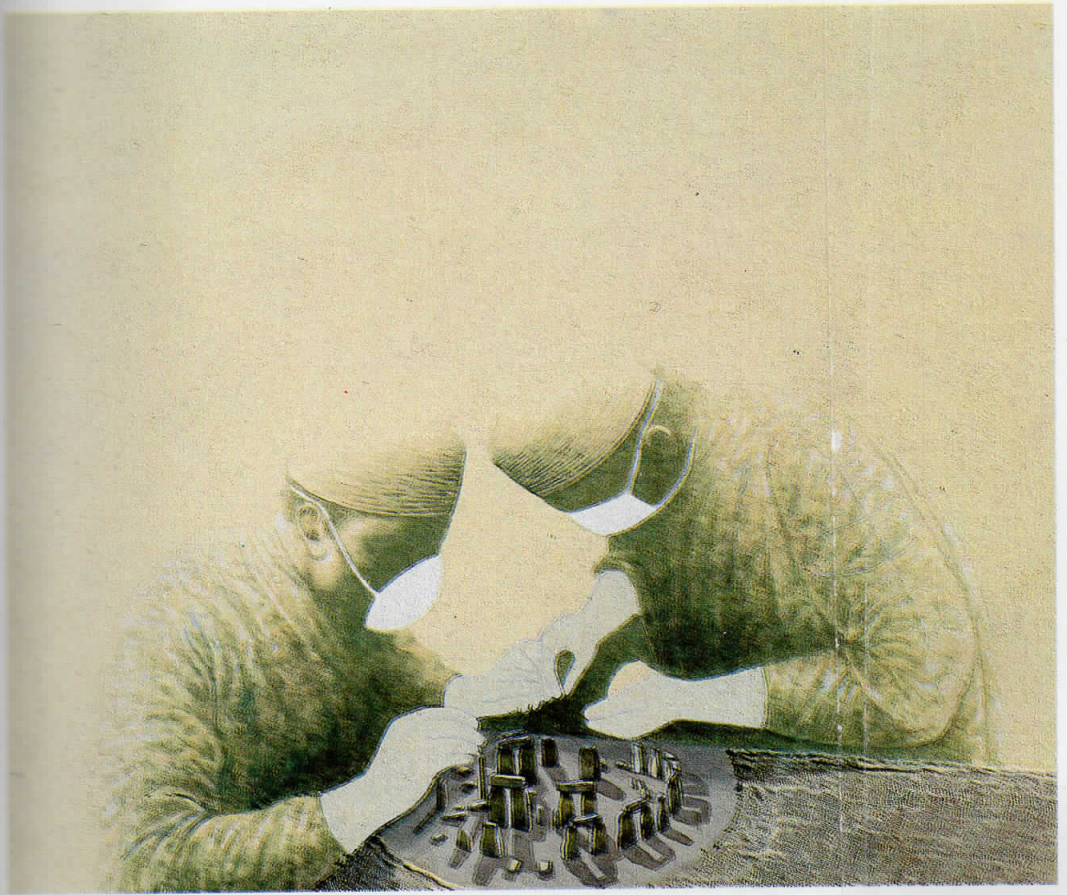

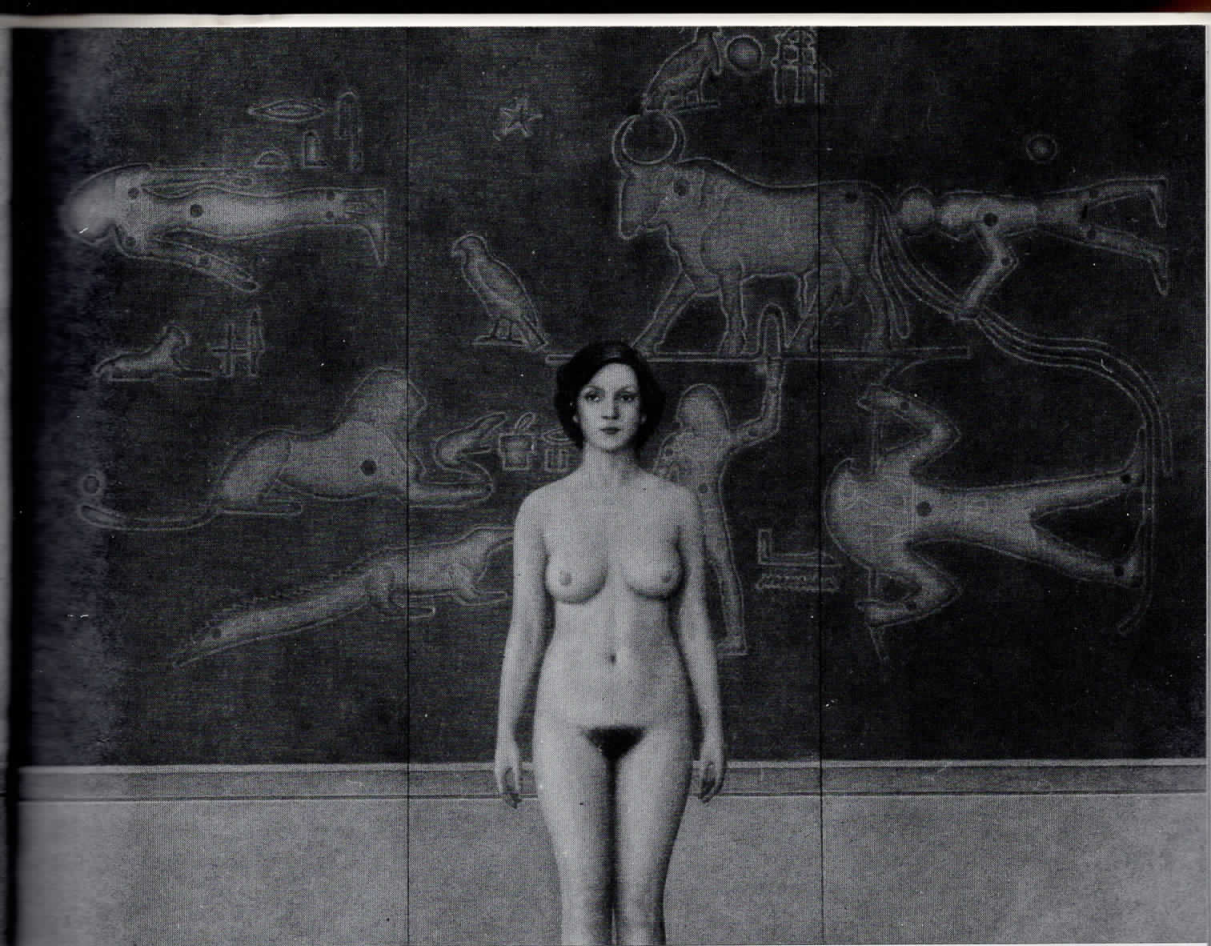
Handwritten text in a cursive script, possibly a form of shorthand or a specific dialect, arranged in approximately 12 vertical columns. The text is written in dark ink on a light-colored paper. Some characters are highlighted in blue ink. The script is dense and appears to be a form of shorthand or a specific dialect.

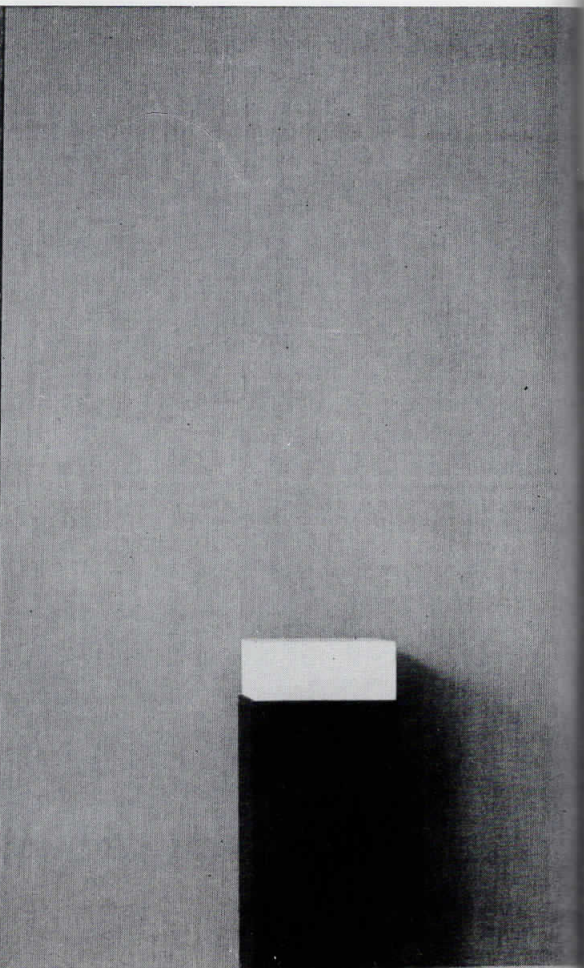

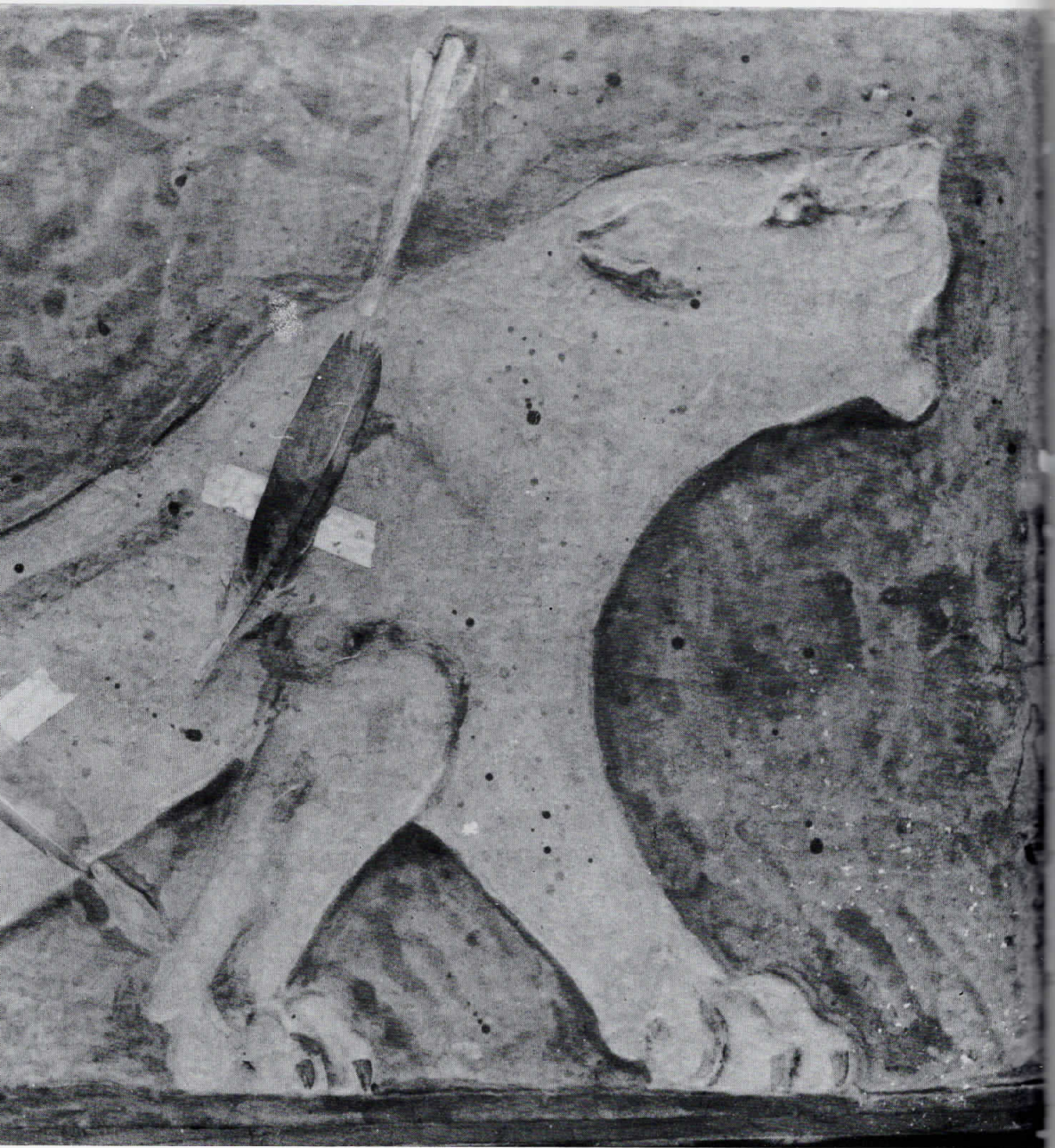

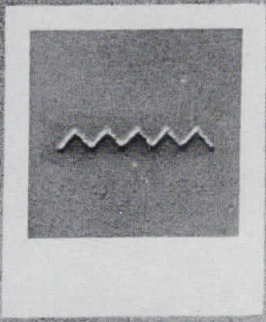
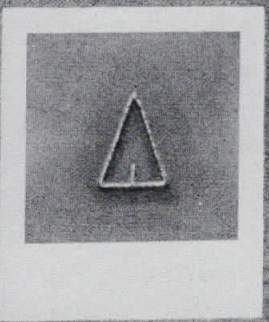
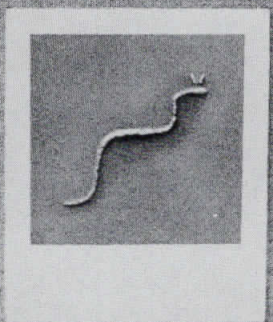
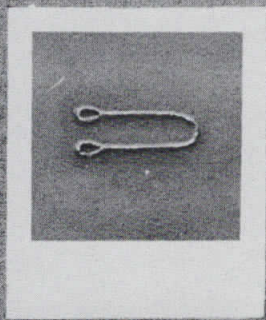
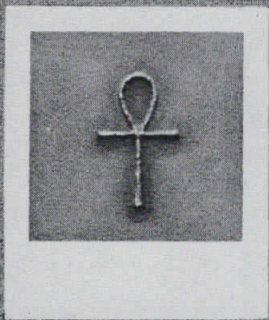
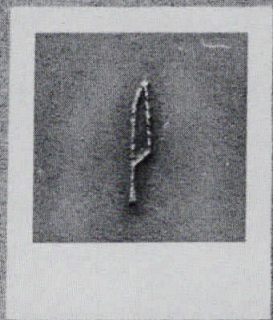
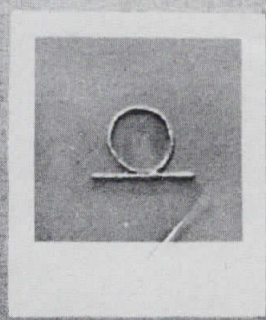
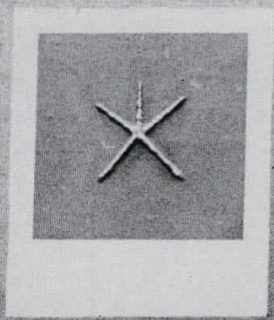

Handwritten text in a stylized script, possibly a form of shorthand or a specific dialect, arranged in seven horizontal lines. The characters are small and densely packed. A dark triangular shape is superimposed over the bottom center of the text, containing a small white square with a drawing of a snake.

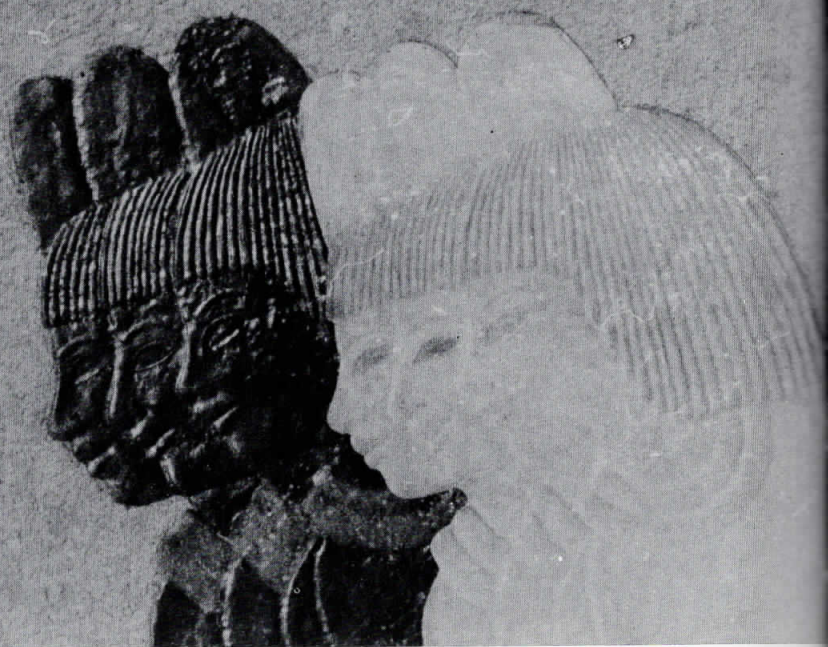

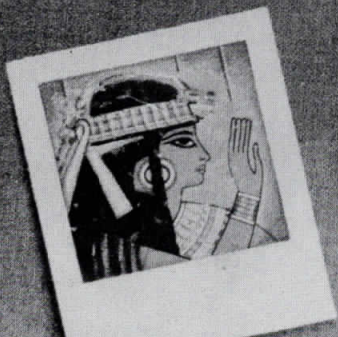
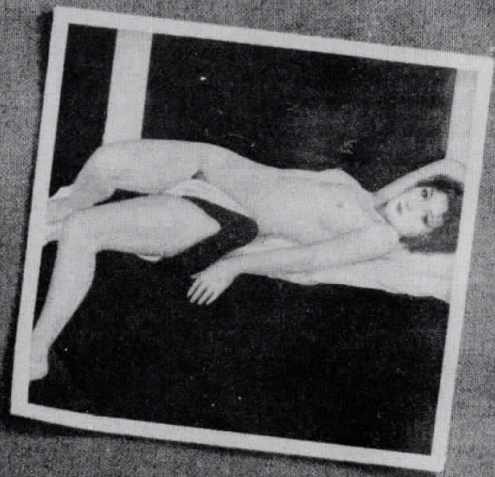

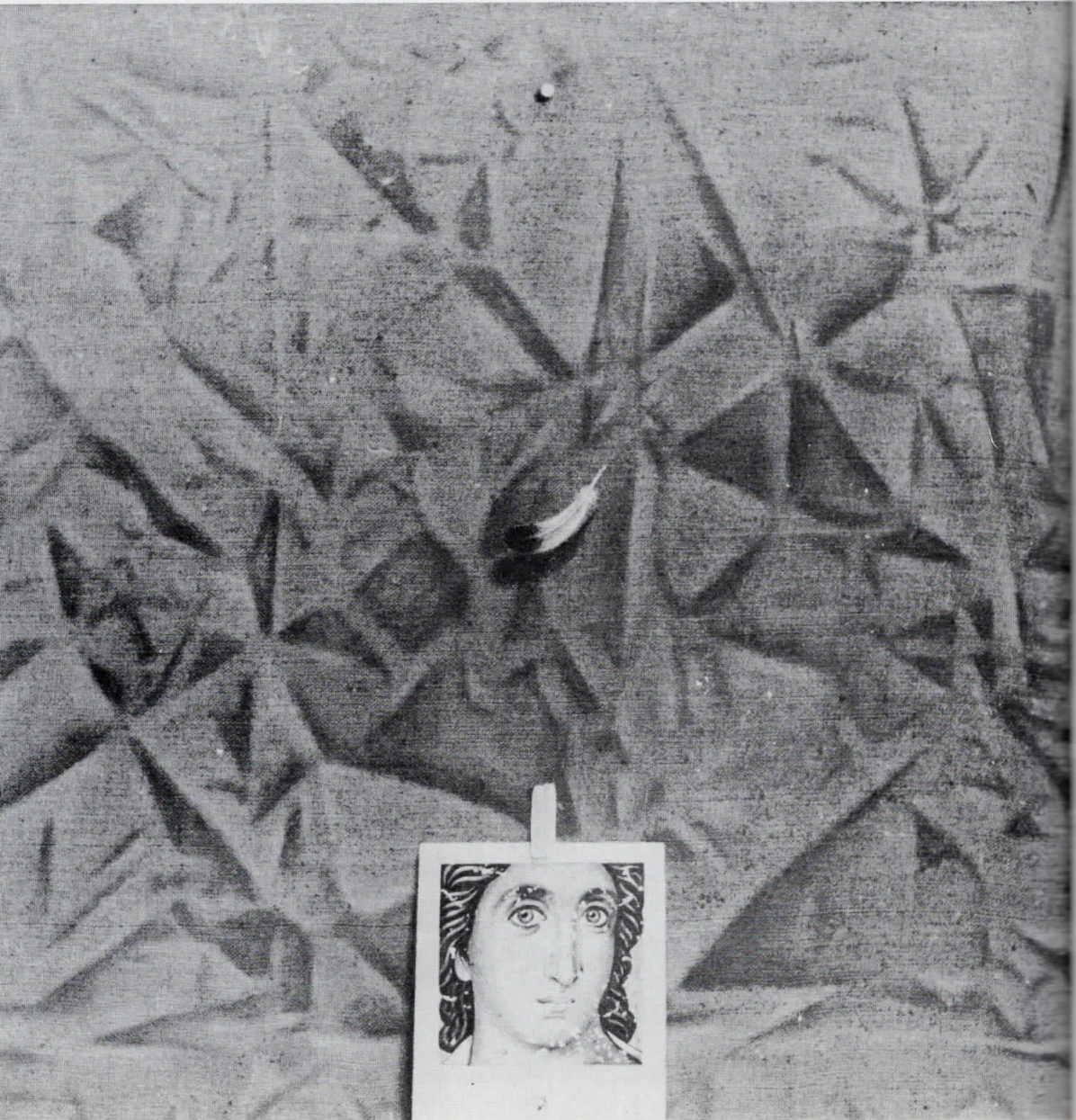

*Изложбата ја
посветувам на
Трајан Витларски-Буцо*

СВЕЧАНА РЕСТАВРАЦИЈА НА ВОЛЈАТА ЗА ЗНАЧЕЊЕ И СМИСЛА

Кризата на авангардата и пропаѓањето на „естетскиот дарвинизам“ денес, максимално овозможува сјај на слободата на уметничката имагинација.

Со аналитичко вивисектирање на самата себе, едрейќи по водите на nihilизмот, со негирање на граничните вредности, уметноста се најде на самата граница на апсурдот. Химерот на апсурдот во уметноста е директен рефлекс на планетарната состојба на општеството; темпорални френезии со манипулаторски индоктринации еднакво на Исток и на Запад.

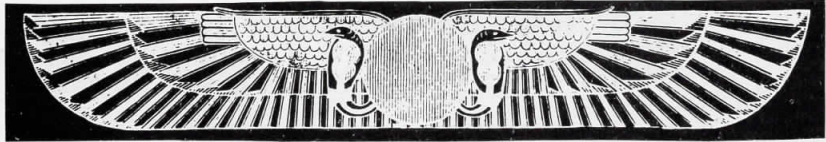
Не верувам премногу во предестинација, но веќе и самата етимологија на името на авторот (nomen est omen!) зборува дека Божидар Дамјановски е „божествен дар“ на нашата уметност во ова време на опасни релативизации кои во, со дух сиромашните средини, се изложуваат на вистинска брасфемия на вредноста. Кон средината на осмата деценија тој меѓу првите на дело демонстрираше *modus vivendi* меѓу картезијанскиот Когито на кој почива концептуалната уметност, и медијската уметност на новата **фигурација**: во плодната осмоза на духот и материјата Дамјановски со профетска интуиција зарони во онаа голема цивилизациска задача со ренесансен лак да ги контролира и да ги сопре различните центрифугални усмерувања и да ја усмери волјата кон **свеста за целината** – кон тријада на физички феноменолошки и трансцендентални референции на светот и човековата судбина. Парадигмата на таа свест исцртана е во она голема (Медијално и Шејкиново, исто така) теориско завестување (оставање) на „интегралната слика“. Кон тој интеграл, тој тоталитет, Дамјановски тежи со сукцесија на микропроекти кои градат еден кохерентен макропроект проткаен со голема етничка пасија, а изведен во блескаво пластичен виртуозитет, под знакот на *trompe d'oeil* и колаж. Во тој проект господари една активна, интригантска, понекогаш и жовијална мисла потпомогната од изострените сетива за симултано регистрирање и појмовно–духовно „ментирање“ на случувањата во дијахрониска и синхрона рамнина од праисториска преку традицијата на асирско–вавилонска, египетска и грчко–римска култура, и нивните големи протагонисти, свети и профани личности од митологијата и од историјата – сè тоа во кореспонденција со феномените на современата култура и егзистенцијалните алтернативи на денешниот алиениран и фрустриран човек.

По рецептот на Дамјановски во овој спектакуларен „времплов со стотина екрани“, со една научна логика и акрибија во драматургијата на сликата, битни епизодни од старата култура впечатливо ни се вратени во свеста, а митските и легендарни личности се придвижени од вечниот сон како досега да биле само хибернирани во напрегнато очекување на рандевото со нашиот автор! И навистина, со волунтаристички хир, Дамјановски го прави она што ни една наука никогаш не ќе може да го стори: со енцефалограм им ги снима черепите, па така, врз основа на амплитудите на снимките (што го регистрираат интензитетот на струите во нивниот мозок) прв, и единствен пат ни станува јасна Асурбанипаловата здравствена состојба кога мислел на ловот на лавицата, или, пак, на Кефрен – за градењето на својата пирамида, или, пак, на кралот Милутин за градбата на Богородица Љевишка!

И самоиот опус на Дамјановски е една голема космогонијанска митологема начинета од алтруизам, чувство за потреба да се блее над судбината на светот, од продорни интуиции во таа голема задача да се осознае суштината на светот и тајната на поединецот и раскошната слобода во играта на духот која не привлекува со својата магична сила.

Духовниот космополитизам на оваа огромна, патетично развиена митологема еманира морална сила за освестување во ова време на ескалација на ситни страсти и брутално користољубие.

Коста Васиљковиќ

БОЖИДАР ДАМЈАНОВСКИ
ДРАЖА ПАВЛОВИК 5
БЕЛГРАД

БГД 8.1.85.
УРГЕНТНО

МОЕТО МИСЛЕЊЕ ЗА ТЕБЕ СТОП НАКУСО СТОП НЕ
СЕ ПРОМЕНИ МНОГУ СТОП ОД ИЗЛОЖБАТА ВО
САЛОНОТ НА МСУ СТОП ЗА КОЈА ЗАСЛУЖЕНО ЈА
ДОБИ ПОЛИТИКИНАТА НАГРАДА ЗА 1982 СТОП ТОГАШ
МЕ ПОТСЕТУВАШЕ НА ГОЛЕМИТЕ АРХЕОЛОЗИ СТОП
КАКО ШТО СЕ СЛИМАН И ЕВАНС СТОП ДОДЕКА ЈА
ОТКОПУВАЛЕ ТРОЈА КНОСОС И МИКЕНА СТОП ТИ
СЛИКАРСКИ ГИ ВОСКРСНУВАШЕ МИСТЕРИИТЕ НА
МЕГАЛИТОТ СТОП СТОУНХЕНДЗ 1977 СТОП НА
КАНОНСКАТА УБАВИНА НА ГРЧКО РИМСКАТА
СКУЛПТУРА СТОП ТЕСТОТ СО АПОЛОН ВО 1979 СТОП
АСУРБАНИПАЛОВИОТ ЛОВ 1980 СТОП
НЕПОЈМЛИВАТА ВЕЛИЧЕНСТВЕНОСТ НА
ЕГИПАТСКОТО СИДНО СЛИКАРСТВО ВО ПЛИТКА
ПЛАСТИКА СТОП ЗОДИЈАК 1981 СТОП ДЕНЕС ВО ТЕБЕ
ПРЕПОЗНАВАМ САМПОЛИОН СТОП КОЈ КОНЕЧНО
ДОЈДЕ СО КАМЕНОТ ОД РОЗЕТА СТОП ГИ
ДЕШИФРИРАШЕ ХИЕРОГЛИФИТЕ СТОП И СО
ТВРДОГЛАВА УПОРНОСТ ОДЛУЧИ СТОП СИТЕ ДА ГИ
ПРЕВЕДЕ НА ЈАЗИК ДОСТАПЕН НА СИТЕ СТОП
ЛИКОВЕН ЕСПЕРАНТО СТОП СТАНА ПАСИОНИРАН
ЕТИПТОЛОГ АМАТЕР СТОП ТВОЈАТА ЗАМИСЛА ЗА
НЕПРЕКИНАТА ЛИНИЈА СТОП ОД МАЛИ СЛИКИ СО
ИСТ ФОРМАТ СТОП ГРУПИРАНИ ПО ЦИКЛУСИ СТОП
АСОЦИРА НА ХОРИЗОНТАЛНОТО ИСПИШУВАЊЕ НА
ПАПИРУСИТЕ СТОП СО ХИЕРОГЛИФИ СО ИЗМЕНЕТО
ЗНАЧЕЊЕ СТОП КОИ ГОВОРАТ ЗА ПРОСТОРНИОТ И
ВРЕМЕНСКИ КОНТИНУУМ СТОП И ЗА
УНИВЕРЗАЛНИОТ ЈАЗИК НА КУЛТУРАТА И
УМЕТНОСТА СТОП БЕЗ ОГЛЕД НА ИЗМИНАТИТЕ
МИЛЕНИУМИ СТОП ДАЛИ ТВОЈОТ ПРЕВОД КЕ БИДЕ
РАЗБИРЛИВ И ЗА НЕУПАТЕНИТЕ СТОП КЕ ПОКАЖЕ
САМАТА ИЗЛОЖБА СТОП ЗА СЕБЕ СУМ СИГУРЕН
СТОП ДЕКА КЕ ГО ЧУВСТВУВАМ КАКО ВО ДОЛИНАТА
НА КРАЛЕВИТЕ СТОП ВО ЕДЕН ОД ОНИЕ БЕСКРАЈНО
ЛАЖНИ ХОДНИЦИ СТОП ИСКОПАНИ ДЛАБОКО ВО

**ЖИВИОТ КАМЕН СТОП И РЕЛЈЕФНО
ЖИВОИСПИШАНИ ОД ПОДОТ ДО СВОДОТ СТОП А
ЧИЈА ЕДИНСТВЕНА ЦЕЛ Е ДА ТЕ ЗАМАЕ СО УБАВИНА
СТОП И ШТО ПОВЕКЕ ДА ТЕ ОДАЛЕЧИ ОД ЦЕЛТА
СТОП НА ЗАДГРОБНАТА РИЗНИЦА СТОП ВО КОЈА
ПРЕСТОЈУВА НЕУМИТНАТА СМРТ СТОП
ПРИЈАТЕЛСКИ ТВОЈ СТОП ДРАГАН ЃОРЃЕВИЌ**

Божидар Дамјановски својата поетика речиси во целина ја засновува на специфичното проседе на користење на уметничката предлошка. Со определбата на која ѝ е доследен, како и со квалитетот на оствареното, претствува во рамките на постмодерните тенденции, покрај Гордана Јоциќ и Момчило Голуб, дел на јадрото на автентична појава која суштински се разликува од стерилните обиди за витализација на некои од историски наследените стилови. Со творечките постапки што овој автор најчесто ги применува, а во чија основа се наоѓа или интервенција на предлошка или нејзино доведување во некоја од можните релации, се сугерира однос кон старото, а не враќање кон старото. За најуспешни дела на Божидар Дамјановски затоа ги сметам токму оние слики на кои во целосна ликовна структура е остварена СУПЕРРЕЛАЦИЈА меѓу разни и различни ликовни системи, односно оние слики на кои со метода на компарација посилено се истакнуваат животните содржини на човекот од нашето време. Потфатот на Дамјановски е толку потешок, бидејќи тој ја гради сликата со логиката на јаве, а не со визија на сон, во која се можни и дозволени најфантастични надреални допири. Достигнувањето на содржинскиот максимум условува тематски минимум, па така делото е толку позрело колку што сликата е поедноставна, идејно и стилски попрочистена. Смеслата за естетско, изведувачкиот вертуозитет и грижата за пластичните вредности го заштитуваат овој сликар од опасностите на премногу оголен и директен говор кој не му е својствен на уметничкиот израз. Поради сето тоа, иако до оние „вистинските“, и во сè извонредни слики многу тешко се доаѓа, најзрелите остварувања на Божидар Дамјановски ќе имаат шанса во оставнината за иднината да го понесат епитетот на ретки и вредни предмети. Во тоа сум сосема сигурен.

Белград, 14.1.1985.

Александар Ѓуриќ

Фрагментите од Египет транспонирани во твоите слики се појавуваат во новите серии истовремено и како цитати од Египет, и како цитати од твоите поранешни слики. Не само историјата на уметноста, туку и твојата историја, твојата сликарска биографија станува цитат.

Оваа мозаичност дава можност за фрагментарен текст од различни автори, и тоа комбинирајќи ги нивните поранешни видувања на твоите слики со сегашниот текст за новите серии.

Песок во фактурата на сликата како распространето време од песочен саат – ВРЕМЕТО како историски концепт и времето на наталожувањето на сликата. Ова може да биде тема за разговор за твоите слики. Ја оставам отворена...

Твојата другарка
Гордана Јоциќ

11 јануари 1985.

Дали односот кон минатото, условно речено, кон историјата е знак на љубопитност или страв од неумит, неизвесност? Дали е во прашање манипулирање со недоволен број на факти па романтичниот призвук на сеќавање се јавува како вид на специфична игра во која пресудувањето е рамно на случајно откритие? Најпосле, се работи ли тука за класично донесување на невротична личност на нашето време, време, вознемирена и преплашена од сознанието дека малку нешта се во најзина моќ? Сè се тоа прашања кои прво ми доаѓаат при согледувањето на најновото, па и она поранешното, творештво на Божидар Дамјановски. Во многу други творештва зад чистото имитирање можеше да се препознае врзување, од проста причина што уметникот бил усмерен и ограничен пред сè со самиот себе, потоа и со околностите, кое би го нарекол вклучување во веќе постојниот начин на размислување, а со тоа е одбегнат и можниот ризик што произлегува од осаменувањето. Но, ако е тоа случај со спомематите „туѓи творештва“, би била грешка ако и уметноста на Дамјановски се сведе под вредноста на котерија за која со право не постои пофално мислење. Дамјановски не ги одбегнува можностите за конфронтирање, спротивставување. Тој не ја ограничува својата мечта со тоа што се плаши од неа или пак не ѝ ги познава димензиите: тоа е вид на рационално впуштање во полемика за димензијата на хомо историкус. Токму поновата политичка историја не упатува на заклучокот дека човекот е обичен поврторувач, несигурен сведок на самиот себе. Моќта да се заборава, и да се крие зад тоа заборавање и тој вид на мимикрија да се истаканува како своевиден квалитет, спремни сме да ја признаеме, прифатиме како составна особина на нас самите. И тој психо-социолошки момент го забораваме кога станува збор за уметноста, за посебноста на уметничките дела и за феноменот што произлегува од многу комплицираниот однос на културата – појмовноста – творештвото. Дамјановски го менува митот за траењето на родот и го преплетува со минување, физичко исчезнување. Забелешките за минатите

времиња кои допреле до нас ги користи како документ и значаен и неизоставен. Со оглед на тоа што е сјаен цртач, што владее со вонредна техника за реализација на сликата, од неговите дела плени лесен и прецизен израз. Само на прв поглед може да се помисли дека наративноста е таа што го свртува вниманието: напротив – фактите што ги истакнувам се пред сè визуелни симболи и захтеваат од гледачите единично проектирање, препознавање и на крајот заклучување. И тука е битен слојот во кој памтењето и спретноста предничат. Дури тогаш може да се разбере поетиката на овој уметник во која зајадливоста ја заменува ироничност, патетиката незатворениот оптимизам. Има речиси детска чедност во играта што ни ја презентира, на која не потсетува и со која се обидува да не отргне од стереотипијата, рамнодушност, летаргијата. Лично, многу ми е мило што се употребени средства пред сè сликарски, ликовни. Што се работи за успешно откриена законитост на кругот и што во неа е откриена волшебна едноставност. Колку и да изгледа дека методата на цитатот е усмерена кон знаењето, дека на неа се развива разбирањето на сликарството на Божидар Дамјановски, останува впечатокот дека и без точното толкување може да се дојде, да се допре до личната определба. Повторувам, тоа на играта која владее во ова творештво ѝ овозможува траен и присен контакт, комуникација.

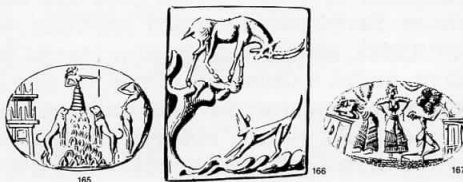
Братислав Љубишиќ

Кога за самостојната изложба во 1981. ја доби годишната награда на весникот „Политика“, Божидар Дамјановски и не претпоставуваше дека „уметноста како тема на уметноста“, проблемот на истражување и преиспитување на историјата на уметноста, ќе биде една од главните „теми на денот“ (на минатогодишното Биенале на светската уметност во Венеција). Наидува еден миг во времето – тоа е познато – кога некое расположение или идеја „ќе проструи во воздухот“. Тогаш е прашање само кога уметниците со сродни сензибилности ќе го откријат, и во колкава мерка ќе го изразат. Божидар Дамјановски му остана верен на своето поранешно размислување: на проблемот не односот на човекот и митологијата, на човекот и историјата на уметноста, проблемот на човековата временска ретроспекција во потрага по сопствена историско-интеграциска смисла. Се работи за специфичен вид на визуелно-ликовно истражување и преиспитување на уметничкото минато, во кое Б. Дамјановски во извесна смисла го бара сопственото уметничко, и човечко потекло; се обидува да пронајде можни врски на сопствениот уметнички идентитет со една толку сложена и „повеќедимензионална“ просторно-временска релација. Со слободна повеќесмерна свест уметникот понира во времето и просторот на историјата на уметноста,

размислува над предлошките на познатите уметнички дела од минатото: египетско, асирско, грчко, византиско и слично. Потоа, некоја „усмерена слободна асоцијација“ преведува во осмислена ликовна интервенција на сликите, со строга селекција на ликовните знаци и симболи на прилагодување на барањата на еден осмислен „идеографски“ структурално-знаковен систем. Останувајќи верен на излагањето на „ликовните идеи“ во низа, во вид на полиптих, Божидар Дамјановски сега овај начин радикално го спроведува: значително намалувајќи го и сосема изедначувајќи го форматот на сликите (50 x 50 см). Така тој максимално го зголемува и нивниот број на вкупно сто. (Тие се изложени во вид на поврзани посебни циклуси). Така авторот максимално ја нагласува временската компонента, сугерира со еден не апсолутен, туку послободен „апроксимативен континуитет“ на оваа изложба замислена во духот на „единствена колекција“, на целина како „музејски амбиент“. И покрај јасната идеја, Б. Дамјановски свесно смета на извесна таинственост, нејасност на привидно наративниот исказ; на тој начин се зголемува а не се демистифицира минатото, историјата, митологијата, уметноста, а гледачот го поттикнува на игра на мисловно откривање.

Балша Рајчевиќ

ВО ДОСЛУХ СО МИТОВИТЕ НА МИНАТОТО... И СОВРЕМЕНОСТА

Само на почетокот на својот пат – сосема малку – Божидар Дамјановски го бараше својот идентитет: а тогаш успешно го најде, изразувајќи, на сигурен и доследен начин, веќе речиси цела деценија, настојување да се препознае човековиот идентитет воопшто. „Му се обракам на минатото за да низ неговите пораки и заветувања бидем во чекор со своето време, бидејќи секоја епоха има нови мерила за вреднување на минатото“: во ова искажување на Божидар Дамјановски содржана е суштината на неговото повикување на симболите на оние митови и цивилизации кон кои уметничкот чувствува посебен афинитет и кои, како што вели самиот, претставуваат делови на големиот мит за човекот, подразбирајќи го и митот за човекот на современата епоха. Митологијата на неговото сликарство је прави повикувањето на личностите и уметноста на Месопотамија и Египет, на прво место, на античка Грција и Рим, во извесна мерка на Византија и нашиот среден век; ренесансата је симболизира Леонардо, девентаесетиот век – Ван Гог, дваесетиот – Пикасо, Мондријан и Ворхол... И секогаш во прашање е идентитетот – оној вистинскиот или насетениот, можеби и лажен, неотркиен или заборавен. Почетоците на цивилизацијата, оние првите, анонимни праисториски записи ги допираат современите анонимни ликови, и така круговите се затвораат во циклуси во кои Дамјановски ги поставува прашњата на минатото, сегашноста и иднината. А на самиот почеток –

егзистенцијално прашање: дали допирот е воопшто можен, како треба да се оствари, када е апсолутното спојување? Со сите тие големи прашања, Божидар Дамјановски ги исполнува своите циклуси, работени во долга и промислена последователност, а изникнати изедначено, како во еден здив, во еден животен и уметнички миг. Притоа, уште еднаш дојде до израз неговата виртуозност идејата да ја преточи во дело, да изнајде нови технички и технолошки можности за да ѝ се доближи што повеќе на суштината што зрачи од (древните) митови, и за да со очите и раката на ова време протолкува некои од вечните тајни.

Ирина Суботик

СИМБОЛИЧНИОТ СИСТЕМ НА БОЖИДАР ДАМЈАНОВСКИ

При воспоставувањето на односот со современата уметност мораме да бидеме свесни за нејзината нераскинлива врска со епохата на минатото и западната и источната цивилизација, независно дали тие епохи оставиле ремек дела или само материјални остатоци. Затоа современиот уметник, во потрагата по својот израз, неминовно воспоставува однос кон она што му претходи, често и несвесен за тоа, со цел да го прошири универзалниот хоризонт на уметноста и лично да го обележи. Во поедини епохи односот кон уметноста на минатото е поизразен, што е случај и денес. Неко и затоа денешното време го нарекуваат „време на сентименталност“, иако се бројни и оние кои го нарекуваат „време пред голема катаклизма“. Можно.

Божидар Дамјановски својот ликовен свет го гради на односот што го воспоставува со минатите епохи. Настојува да најде космичка врска која ќе го избрише „факторот време“ и сè ќе донесе во идеална складност. Почна со испирање на мегалит во големо бензинско буре, спротиставувајќи два знака, а продолжи кон Египет, Месопотамија, православниот среден век и другите епохи на стариот и новиот свет сè до Пикасо, Ворхол и останатите од плејадата на модерните светски уметници. Неговиот контакт е различен од оној што го среќаваме на последното Биенале во Венеција, иако има и допирни точки.

И, се случува чудо: трагајќи по универзалните знаци за сите времиња, тој го пронајде својот симболичен систем. Секоја слика на оваа изложба е знак за себе, но во контакт со другите и од хоризонталната и од вертикалната низа, станува дел на симболичниот систем. Отрганата од целината ја губи својата сила.

Патот што го мина од самостојниот знак до симболичниот систем е плод на истрајно истражување во кое од голема помош му беше сигурното владеење на ликовниот јазик и занает. Ако во „Испирање на мегалитот“ и „Субјективната стварност“ (да ги споминеме само тие две дела) процесот штотуку почнувал и сликата била повеќе самостојна и независна од целината, во изложените циклуси процесот е поцврст иако уште не е завршен.

Василије Б. Сујик

BOŽIDAR DAMJANOVSKI

Rođen 1947. god. u Skoplju. Diplomirao na Akademiji za likovne umetnosti u Beogradu 1972. u klasi prog. Nedeljka Gvozdenovića. Postdiplomske studije završio 1975. u klasi prof. Radenka Miševića. Član je ULUS-a od 1973. god.

SAMOSTALNE IZLOŽBE

1976. Beograd, Galerija Doma omladine – slike
1977. Novi Sad, Galerija Kulturnog centra »Sonja Marinković« – slike
Skopje, Galerija Doma JNA – slike
Zemun, Galerija »Pinko« – slike
Sombor, Galerija Likovne jeseni – slike
1979. Novi Sad, Galerija »Tribina mladih« – slike
Skopje, Galerija Doma omladine 25. maj – crteži
Pančevo, Galerija Centra za kulturu – slike
Beograd, Galerija »73« – slike
1980. Čačak, Galerija »Nadežda Petrović« – slike
Ljubljana, Mestna galerija – slike
1981. Priboj, Galerija »Pivo Karamatijević« – slike
Beograd, Salon MSU – slike, crteži, objekti
1982. Zagreb, Dom JNA – slike
Niš, Galerija savremene umetnosti – slike
Vrbas, Dom kulture – slike
1983. Njujork, Jugoslovenski kulturno-informativni centar – slike, crteži
1984. Trstenik, Dom kulture – slike
1985. Beograd, Galerija Kulturnog centra – slike, objekti
Skopje, Umetnička galerija – slike, objekti
Sremska Mitrovica, Galerija »Lazar Vozarević« – slike, objekti
Zrenjanin, Savremena Galerija – slike, objekti
Čačak, Galerija »Nadežda Petrović« – slike, objekti

GRUPNE IZLOŽBE

Izlagao na brojnim izložbama u zemlji i inostranstvu

NAGRADE

1975. Otkupna nagrada Muzeja Like X Likanale, Gospić
III nagrada za crtež »Svet u kome živimo« Beograd

1977. Medalja Jugoslovenske smotre umetnosti »Mermer i zvuci« Arandelovac
Otkupna nagrada Muzeja Like, XI Likanale, Gospić
Otkupna nagrada Muzeja savremene umetnosti »Mlada generacija III« Skoplje
Nagrada za slikarstvo na XVIII oktobarskom salonu, Beograd
Nagrada publike na XVIII oktobarskom salonu, Beograd
Otkupna nagrada na VI trijenalu savremenog jugoslovenskog crteža, Sombor
1978. Otkupna nagrada Muzeja Like, XIII Likanale, Gospić
1979. Nagrada za slikarstvo na X bijenalu mladih, Rijeka
Nagrada za crtež »Schvan-Stabilo« na I internacionalnom trijenalu crteža mladih, Nirnberg
Otkupna nagrada za crtež Muzeja grada Nirnberga
Otkupna nagrada za IV izložbi Jugoslovenskog portreta, Tuzla
1980. Otkupna nagrada na izložbi Beograd inspiracija slikara, Beograd
Otkupna nagrada za slikarstvo na XX likovnoj jeseni, Sombor
I nagrada za slikarstvo na II bijenalu jugoslovenske umetnosti Njujork
1981. Diploma za crtež na II izložbi crteža »Beograd 81« Beograd
Politikina nagrada za likovnu umetnost, Beograd
1984. Otkupna nagrada za crtež Galerije »Lazar Vozarević« na VIII trijenalu jugoslovenskog crteža, Sombor
Nagrada publike na XIII memorijalu »Nadežde Petrović«, Čačak

KATALOG

1. ASURBANIPALOV LOV, 1980, kombinovana tehnika, 210x170
2. ZODIJAK, 1980, kombinovana tehnika, 210x170
3. ZAMENA PRISTUNOSTI I, 1980, kombinovana tehnika, 210x170
4. ZAMENA PRISUTNOSTI II, 1980, kombinovana tehnika, 190x160
5. EGIPASKA MRTVA PRIRODA, 1983, kombinovana tehnika, 210x170
6. PRIPREMA ZA GOZBU, 1980, kombinovana tehnika, 200x160
7. ARHANGEL GAVRIL, 1981, kombinovana tehnika, 170x140 (kopiju freske radio Trajan Vitlarski)
- 8-108. SLIKE, 1980/85, kombinovana tehnika, 40x40
109. PIRAMIDE, objekti, 1981, poliester, (18x20) x 20
110. MAČKE I ZMIJA, objekti, 1984/85, bronza, lim, kanap
111. BIBLIOTEKA »SVITAK«, objekt, 1984/85, kombinovana, 300x40

BIBLIOGRAFIJA

- časopisi i novine -
1976.
D. Sm., Čovek i prostor, Ekspres politika 11.II 1976, Beograd.
M. Živković, Prva izložba slika Božidara Damjanovskog, Politika 17.II 1976, Beograd.
K. Vasiljković, Mera i bezmerje, Ekspres politika 26.II 1976, Beograd.
Z. Markuš, U znaku Rene Magrita, Borba 4.III 1976, Beograd.
M. Živković, Mladi umetnici kazuju o sebi, Politika 15.V 1976, Beograd.
J. Škunca, Šarolikost izražajnosti, Vjesnik 22.V 1976, Zagreb.
M. Radojčić, Slike Božidara Damjanovskog, Književna reč 27.VII 1976, Beograd.
Z. Markuš, Povraćeni optimizam, Borba 6.XI 1976, Beograd.
M. Čelar, Misaoni proces kao podloga, Ekspres politika 27.XII 1976, Beograd.
M. Čelar, Povodom 25. godišnjice Oktobarskog salona. Izložba nagrađenih, Ekspres politika 27.XII 1976, Beograd.
M. Živković, Slike Damjanovskog, Mojovića i Cvetkovića, Politika 28.XII 1976, Beograd.
Anonim, Slikarstvo najmlađih, Borba 29.XII 1976, Beograd.
B. Ljubišić, slike Božidara Damjanovskog »Videnja« II program Radio-Beograda, 13.II 1976.
1977.
S. Timotijević, Slika u slici. Cvetković i Damjanovski, dobitnici nagrade za slikarstvo na 18. Oktobarskom salonu, Venac 59, Gornji Milanovac 1977, 36-37.
S. Novaković, Srećna nova slikarska godina, Jež 7.I 1977, Beograd.
Z. Markuš, Realnost našeg umetničkog trenutka, Borba 16.VII 1977, Beograd.
S. Ristić, Trenutak jugoslovenske umetnosti. Peti beogradski trijenale, Politika 11.VII 1977, Beograd.
K. Vasiljković, Spartanski duh, 19.VII 1977, Beograd.
S. Bošnjak, Peti Beogradski trijenale, Književne novine 1.VIII 1977, Beograd.
K. Vasiljković, Deveti bijenale mladih u Rijeci, Ekspres politika 16.VIII 1977, Beograd.
A. Bogojević, Obnova slikarstva, Mladost 30.IX 1977, Beograd.
L. Dirjan, Grupan portret ili kroki, Studentski zbor 17.X 1977, Skopje.
Anonim, Generacija, Večer 25.X 1977, Skopje.
E. Kletnikov, Mlada generacija III, Mlad borec 26.X 1977, Skopje.
S. Stanić, Ta strašna obaveštenost, NIN 4.XI 1977, Beograd.
Z. Markuš, Kakav nam Salon ne treba, Borba 5.XI 1977, Beograd.
Anonim, Oktobarski salon. Nagrada publike Damjanovskom i Cvetkoviću, Večernje novosti 22.XI 1977.
A. Bogojević, Istinit realizam, Mladost 30.XII 1977, Beograd.
B. Ljubišić »U potrazi za umetnošću kao definitivnim saznanjem, Umetnost br. 42
1978.
L. Dirjan, ... i egipetskata glava, Studentski zbor 11.IV 1978, Skopje.
M. Knežević, Konzervišem otvorene probleme. U poseti slikaru Božidaru Damjanovskom, Galaksija 73, Beograd 1978, 20.
J. Škunca, Gosti iz Beograda, Vjesnik 27.V 1978, Zagreb.
S. Bošnjak, Slika i naracija, Književne novine 1.VII 1978, Beograd.
S. Novaković, Leto, svuda oko nas, Jež 21.VII 1978, Beograd.
B.S., Trijenale savremenog jugoslovenskog crteža, Borba 30.X 1978, Beograd.
K. Vasiljković, Nisu krivi umetnici, Ekspres politika 11.XI 1978, Beograd.
Đ. Kadrijević, Nešto se menja, NIN 12.XI 1978, Beograd.
1979.
A. Tišma, Vidovi savremenog jugoslovenskog slikarstva i grafike, Polja 246-247, Novi Sad 1979, 35-36.
D. Vujović, Velike male stvari, Mladost 19.I 1979, Beograd.
K. Vasiljković, Beogradski mladi slikari II, Umetnost 63-64, Beograd 1979.
B. Rajčević, Božidar Damjanovski, Umetnost 66, Beograd 1979.
B. Ljubišić, Damjanovski i Cvetković »Kulturni magazin« II program Radio-Beograda
B. Ljubišić, slike Božidara Damjanovskog, Kulturni magazin, II program Radio-Beograda 15.III 1979.
M.D., Božidar Damjanovski, NIN 25.II 1979, Beograd.
Prodajna galerija »PI« (Vasilije B. Sujić, likovni kritičar predstavlja vam Božidara Damjanovskog), Potrošački informator, 3 Beograd 1979 (mart), 15.
M.C. Marjanović, »Testovi« - prvi korak, Ekspres politika 20.III 1979, Beograd.
S. Ristić, Konceptualizacija figuracije. Izložba Marijane Muljević i Božidara Damjanovskog, Politika 17.IV 1979, Beograd.
Z. Markuš, Između simbola i metafore, Borba 9.IV 1979, Beograd.
Z. Mršević, Avantura realizma, Književna reč 10.IV 1979, Beograd.
Z. Bogavac, Jedna slika, dva potpisa, ZUM - reporter 12.IV 1979, Beograd.
S. Ristić, Konceptualizacija figuracije, Politika 14.IV 1979, Beograd.
V.B. Sujić, Dva sveta. Izložba Božidara Damjanovskog u beogradskoj Galeriji 73, Večernje novosti 22.IV 1979, Beograd.
Kritičari su izabrali, Politika 16.VI 1979, Beograd.
Đ. Kadrijević, Zašto su podeljeni, NIN 29.VI 1979, Beograd.
G. Milić, Otvoren Deseti bijenale mladih, Istarske novine 29.VII 1979, Rijeka.
I. Subotić, Na zajedničkom poslu, Politika 4. VIII 1979, Beograd.
J. Škunca, Prema komunikaciji s publikom, Vjesnik 28.VIII 1979, Zagreb.
Z. Markuš, Sloboda traženja ili sloboda lutanja, Borba 28.VIII 1979.
J. Depolo, Prevlast figuracije - povjesni obrat, OKO 20.IX - 4.X 1979, Zagreb, 19.
M. Živković, Slika u slici, Politika 30.IX 1979, Beograd.
Lj. Domić, Kako odrasti mlad, Start 3.X 1979, Zagreb.
J. Depolo, Generacija poslije šoka avangarde, OKO 4 - 18.X 1979, Zagreb.
F. Zalar, Likovna iskanja in sprostivte. Srbski slikarji in kiparji v ljubljanski Mestni galeriji, Dnevnik 26.X 1979, Ljubljana.
J. Mesenel, Deveterica srbrskih likovnikov, Delo

2.XI 1979, Ljubljana.

M. Živković, Pohvale našoj selekciji, Politika 5.XI 1979, Beograd.

A. Basin, Nova generacija 3.XII 1979, Beograd.

M. Marić, Između romantike i nauke, Duga 22. XII 1979, Beograd.

1980.

Đ. Kadrijević, Ko dva sveta, NIN 13.I 1980, Beograd.

S. Ristić, Novi putevi realizma, Politika, 31. I 1980, Beograd.

M. Čelar, Autoportret u Srbiji, Ekspres politika 8.IV 1980, Beograd.

M. Vujanović, Slikar slikaru – čovek, Cvetković i Damjanovski, ZUM – reporter 24.IV 1980, Beograd, 26–27.

M. Bošnjaković, Damjanovski, Mojović, Rajčević i Cvetković u galeriji »Nadežda Petrović«, Čačanski glas 16.V 1980, Čačak.

M. Živković, Izložba nagrađenih, Politika 10.VI 1980, Beograd.

(vest), Nagrajenci reškega Bienala mladih, Teleks 13.VI 1980, Ljubljana.

Anonim, Nagrajenci 10. reškega bienala, Naši razgledi 27.VI 1980, Ljubljana.

Z. Markuš, Na kraju sezone, Borba 17.VII 1980, Beograd.

A. Basin, Izložba Milene Pavlović – Barili i Franca Mesarića, Politika 26.VII 1980, Beograd.

J. Jovanov, Zanimljiva izložba u Novom Sadu, Književne novine, 26. VII 1980, Beograd, 19

J. Jovanov, Izazov ili povratak ?, Dnevnik 4.VIII 1980, Novi Sad.

V. B. Suijić, Prodajna galerija umetnosti, Umetnost 67, Beograd 1980.

(vest), Božidar Damjanovski, Politika 12.VIII 1980, Beograd

(vest), 28 th Street Gallery (at right) 39 West 28 th Street, is now showing »Parametar

Univerzum III«, 1980, by Aleksandar Cvetković and Božidar Dajmanovski, Chelsea Clinton News, 23–29.X 1980, New York, 13.

M. Živković, Naši u Njujorku, Politika 5.XI 1980, Beograd.

(intervju), Od kade sme, koi sme, kade odime, Nova Makedonija 14.XI 1980, Skopje, 10.

Đ. Kadrijević, Salon strasti, NIN 16.XI 1980, Beograd.

D. Đokić, Ekologija i umetnost. Prvi jugoslovenski Trijenale EKO 80. u izložbenom paviljonu Rotovc, Maribor, Književne novine 11.XII 1980, Beograd

K. Vasiljković, D. Đokić, Đ. Kadrijević, Kritičari su izabrali, Katalog likovne galerije Kulturnog centra Beograda, 22.XII 1980 – 4.I 1981, Beograd 1980.

M. Čelar, Kritičari su izabrali, Ekspres politika 22.XII 1980, Beograd.

S. Joković, U službi umetnosti, DVOJE 22.XII 1980, Beograd.

1981.

B. Cavaliere, Second Biennial of Yugoslav art, Arts Magazin 5, New York 1981, 13.

M. Damjanović, Kritičari su izabrali, NIN 4.I 1981, Beograd.

V. B. Suijić, Rogovi u TV vreći, Novosti 4.I 1981, Beograd.

M. Čelar, Vertikalne umetnosti, Ekspres politika 5.I 1981, Beograd.

M. Živković, Umetnost je i vertikalna ..., Politika 9.I 1981, Beograd.

N. Kusovac, Sveprisutan, Ekspres politika 14.I 1981, Beograd.

A. P., Iz ateljea slikara, Ekspres politika 12.III 1981, Beograd.

M. Damjanović, Put ka slici, NIN 24.V 1981, Beograd.

A. Ivanović, Rat i revolucija viđena očima likovnih umetnika, Front 17.VII 1981, Beograd.

M. Parametić, Novi izraz u starom mediju, Borba 12.IX 1981, Beograd,

B. Pejić, Nova knjiga oko »konceptualizma«, Književna reč 17.IX 1981, Beograd.

B. Rajčević, Nove slike Božidara

Damjanovskog, Književne novine 17.XII 1981, Beograd.

M. Živković, »Piramida« Božidara Damjanovskog, Politika 25.XII 1981, Beograd.

N. Đ. Izložbe, NIN 27.XII 1981, Beograd. anonim, Božidar Damjanovski, Radio Beograd 202, 28. XII 1981.

B. Ljubišić, Slike i crteži Božidara

Damjanovskog, II program Radio-Beograda 26.XII 1981.

1982.

V. Vaseva-Dimeska, Po povod nagradata na »Politika« na Božidar Damjanovski, Kulturen život 3, Skopje 1982, 42-43

S. Stepanov, Analitičko likovno kazivanje. Zapis o Božidaru Damjanovskom, Dometi 29, Sombor 1982, 101–106 (i likovni prilozii na stranama 14,58,60,84,100,132,150)

D. Danon, Simbolika neonske piramide, Zavičaj 257, Beograd 1982, 20–21

A. Bogojević, Koncept koncepta u slikarstvu Božidara Damjanovskog, Venac 100, Gornji Milanovac 1982, 50–51

L. Obradović, Slika kao deo večnosti, Auto svet 27, Beograd 1982.

V. Lakičević, Izazov vremenu, Mladost 1267, 11. I 1982, Beograd

M. Kusovac, Potpun nadzor, Politika ekspres 14. I 1982, Beograd

M. Ž., Nagrada Božidaru Damjanovskom, Politika, 16. I 1982, Beograd

Anonim, Najbolji roman Pavla Pavličića, Novosti 16. I 1982, Beograd

M. Živković, Slikar svesti, Politika 20. I 1982, Beograd

S. Gurovska, Slikar na prostorot i vremeto, Nova Makedonija 20. I 1982, Beograd

Đ. Kadrijević, Slika kao deo večnosti, NIN 1621, 24. I 1982, Beograd, 35

M. Živković, R. Saratlić. Uručene tradicionalne nagrade, Politika 24. I 1982, Beograd

Anonim, Dodeljene Politikine nagrade, Vjesnik 24. I 1982, Zagreb

M. S. Uručene nagrade »Politike«, NIN-a i »Politikinog zabavnika«. Vredna priznanja

dobili su: Božidar Damjanovski za likovnu umetnost, Politika za nas 256, 28. I 1982,

Beograd, 20

Lj. B., Laureati naše kuće. Pravde i nepravde, Ilustrovana politika 12,13, 2. II 1982, Beograd, 43

Anonim, Ličnosti u vestima, Politika 24. II 1982, Beograd

M. Damjanović, Cvetković-Damjanovski, NIN 28. II 1982, Beograd, 6

P. Simić, Važniji događaji u pozadini, Zum reporter 813, 25–4 III 1982, Beograd, 26

I. Škunca, Polje novih mogućnosti, Vjesnik 4. III 1982, Zagreb 7

M. Č. M., Beogradski crtež, Politika ekspres 10. III 1982, Beograd

Izložba Cvetkovića i Damjanovskog (vest), Narodne novine 15. III 1982

J. Depolo, Zagrebačke izložbe.
Cvetković-Damjanovski, OKO 1-15 IV. 1982, Zagreb, 17
M. Damjanović, Umetnička vizija, NIN 4. IV 1982, Beograd 6
V. Lakićević, Otvoren Majski salon, Palilula 28. V 1982, Beograd
M. R., Naši slikari u Rokfelerovom centru, Politika 28. VII 1982, Beograd
J. Škunca, »Junijevci« dijele cipele, Vjesnik 29. VII 1982, Zagreb
Đ. Kadijević, Post moderna, NIN 1649, 8. VIII 1982, Beograd, 37
M. Radošević, Dva slikara-jedno platno. Božidar Damjanovski i Aleksandar Cvetković slikarski tandem koji sve ubedljivije osvaja svetska priznanja, Intervju 33, Beograd 3 IX 1982, 22-23
M. Laketić, Portret umetnika sa porodicom, Praktična žena 684, 4. IX 1982 Beograd 7
V. Nemeč »Alternative« Opportunities Downtown, Artspeak vol. IV, No. 2, 18. IX 1982, New York, 4
M. Vl., Jubilej u Americi, Novosti 8. X 1982, Beograd
M. Damjanović, Ljudi i događaji, NIN 17. 10 1982, Beograd
M. Halilović, Film i diplomatija, Nova Makedonija 19. X 1982, Beograd
M. Čelar, Nove pojave u umetnosti, Politika ekspres 30. XII 1982, Beograd
Stevan Stanić, Prikaz samostalne izložbe, TV Dnevnik, januar 1982, Beograd
D. Kalajić, prikaz samostalne izložbe »Petkom 22« RTV Beograd, januar 1982
D. Ilin, Prikaz samostalne izložbe RTV Skopje, februar 1982

1983.

N. Nikolić, Čudo u podrumu, Radio TV revija 830, Beograd 1983, 28-29
S. Gurovska, So namalen intenzitet, Nova Makedonija, 12. 1. 1983, Skopje
A. Brajović, Širok odjek i priznanje, Dnevnik 17. III 1983, Novi Sad, III
Đ. Kadijević, Tiha nada (Izložba slika Dragutina Cigarčića u galeriji 73 u Beogradu), NIN 21. III 1983, Beograd, 37
S. G., Jugoslovenski učesnici na Mediteranskoto bienale, Nova Makedonija, 7. IV 1983, Skopje
Anonim, Učesnici Aleksandrijskog bienala u Skoplju, Nova Makedonija, 12. IV 1983, Skopje
V. Veličkovski, Vrakánje na dostoinstvoto, Nova Makedonija, 16. IV 1983, Skopje
A. Čelebanović, Slučajan skup čudnih predmeta, Politika 7. V 1983, Beograd, 12-13
K. Vasiljković, Dilema izbora, Komunist 20. V 1983, Beograd
Đorđe Kadijević, Pogled u osamdesete, NIN 28. VIII 1983, Beograd, 37
M. Čelar, Tematski izazov, Politika ekspres 6. XI 1983, Beograd

1984.

M. Čelar, Galerija »Politike«, Politika ekspres, Beograd 1984
M. Ž., Predlozi za stara dela, Politika 3. II 1984, Beograd
S. G., Izložba »koncept vo slika«, Nova Makedonija, 14. II 1984, Skopje
Đ. Kadijević, Ogledalo kritike, NIN 15. IV 1984, Beograd
New York's 3 rd Yugoslav Biennial, Artspeak, vol IV, No 18, 16. V 1984, New York, 12

M. Vlajić, Slikari u Njujorku, Novosti 26. V 1984, Beograd
N. Kusovac, Od mana vrline, Politika ekspres 16. VIII 1984, Beograd
A. Đurić, Memorijal Nadežde Petrović, Politika 3. X 1984, Beograd
D. Gostuški, Salon i himna, NIN 11. X 1984, Beograd, 36
Anonim, Nagrada publike Božidaru Damjanovskom, Čačanski glas 1. XI 1984, Čačak
R. P., Nagrada publike Božidaru Damjanovskom, Politika 2. XI 1984, Beograd
A. Đurić, Umetnost u ogledalu, Politika 3. XI 1984, Beograd
Ž. Sabol, Damjanovski Božidar, Likovna enciklopedija Jugoslavije 1, A-J, Zagreb 1984, 291.
M. Laketić, Mitska prošlost i genetsko inženjerstvo, Galaksija januar 1985, 153, 10-11
S. Jovanović, Otvorene kutije, Borba 26-27. I 1985, Beograd

Katalozi

1976.

Damjanovski Božidar, tekst za izložbu Beogradski mladi slikari I, IV - V, Beograd 1976
Timotijević Slavko, Predgovor za samostalnu izložbu, Dom omladine, Beograd 1976
Đokić Duško, Predgovor za samostalnu izložbu Dom omladine, Beograd 1976
Subotić Irina, Predgovor za samostalnu izložbu Galerija »PINKI« Zemun, Beograd 1976

1977.

Musović Bogdan, Savremeni makedonski umetnici, Mlada Generacija III, Skopje 1977 (predgovor)
Kalajić Dragoš, »Od mikrorealizma do hiperrealizma«, BITEF 11, Beograd 1977 (predgovor)
Subotić Irina, Od sentimentalnog i nostalgичnog ka racionalnom izrazu, predgovor za 5. beogradski trijenale Jugoslovenske likovne umetnosti, Beograd 1977
Bogojević Aleksandar, Izložba 6 x 6, Arandelovac 1977 (predgovor)
Đokić Dušan, Prvi izlagači II, Beograd 1977 (predgovor)
Subotić Irina, Samostalna izložba Dom JNA, Skopje 1977 (predgovor)
Đorđević Dragoslav, Samostalna izložba galerije LIKOVNE JESENI, Sombor 1977, (predgovor)

1978.

Bratislav Ljubišić, Mladi 1978-1979 Beograd (predgovor)
Ristić Slobodan, Umjetnost u Jugoslaviji 1970/1978, Sarajevo 1978, (predgovor)
Đorđević Dragoslav, Likovna jesen, Sombor 1978 (predgovor)
Šolman M., 13 lički likovni anale, Gospić 1978 (predgovor)
Bošnjak Sreto, Savremeni beogradski crtež, Beograd 1978 (predgovor)
Damjanovski Božidar, tekst za izložbu Beogradski mladi slikari II, Beograd 1978

1979

Šarčević Grozdana, Savremena jugoslovenska umetnost, Rumunija maj-juni 1979 (predgovor)
Subotić Irina, Srpski slikari i vajari 5 + 5, Ljubljana 1979 (predgovor)
Markuš Zoran, 4 izložba jugoslovenskog portreta, Tuzla 1979 (predgovor)

Begić Azra, Prisustvo fotografije u klasičnim likovnim medijima, Banja Luka 1979 (predgovor)

Kadijević Đorđe, Samostalna izložba Galerija 73, Beograd 1979 (predgovor)

Stepanov Sava, Samostalna izložba Tribina mladih, Novi Sad 1979 (predgovor)

Bogojević Aleksandar, Izložba crteža Dom mladih, Skopje 1979 (predgovor)

Protić B. Miodrag, 1 internacionalni trijenale crteža mladih, Nirnberg 1979 (predgovor)

1980

Đ. D. (Đokić Dušan), MLADI 1980–1981, Beograd 1980 (predgovor)

Krečić Peter, Desetletnica delovanja grupe JUNIJ 1970–1980, Ljubljana

Subotić Irina, Jugoslovenski trijenale ekologija–umetnost, Maribor 1980 (predgovor)

Markuš Zoran, X jesenji salon, Banja Luka 1980 (predgovor)

1981

Zinaić Milan, Umjetnost i grad, Poreč 1981 (predgovor)

Denegri Jerko, Beogradska savremena umetnost, Helsinki 1981 (predgovor)

Simić Ljiljana, Neki vidovi jugoslovenskog crteža sedamdesetih godina, Beograd 1981

Rajčević Balša, Klasični slikarski medij i koncept, Beograd 1981 (predgovor)

Damjanovski Božidar, Vertikalama ka apsolutu, Beograd 1981 (predgovor)

Đorđević Dragoslav, Samostalna izložba salon MSU, Beograd 1981 (predgovor)

1982

Sedej Ivan, 10 mladih, Ljubljana 1982 (predgovor)

Đorđević Dragoslav, Nove forme u figurativnoj umetnosti '70, Bukurešt 1982

Panić Draga, Srpska likovna umetnost XX veka, Moskva 1982 (predgovor)

Sujić B. Vasilije, Predeo kao povod prostor kao ishodište, Zrenjanin 1982 (predgovor)

Bogojević Aleksandar, Smostalna izložba Dom JNA, Zagreb 1982 (predgovor)

Bogojević Aleksandar, Samostalna izložba Moderna galerija Niš, Niš 1982 (predgovor)

1983

Đorđević Dragoslav, Mrtva priroda kao tematski izazov S.M.S.U Beograd 1983 (predgovor)

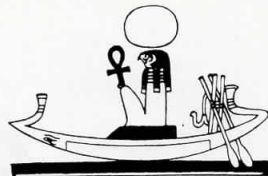
Ljubišić Bratislav, Izbor 83, Beograd 1983 (predgovor)

Bogojević Aleksandar, Koncept u slici, Zagreb 1983 (predgovor)

1984

Sujić B. Vasilije, Umetnici van trendova, Izbor 1984, Beograd 1984 (predgovor)

Subotić Irina, Galerija Politike, Beograd 1984 (predgovor)

Katalog izdaju:

Kulturni centar Beograda, Umetnička galerija Skoplje, Galerija »Lazar Vozarević« Sremska Mitrovica, Savremena galerija Zrenjanin, Umetnička galerija »Nadežda Petrović« Čačak

Dizajn: Mile Grozdanić

Fotografije i slajdovi:

Jugoslav Vlahović, Milena Maoduš, Ivan Ivanov, Branko Belić, Studio »Ada«

Odlivi: Aca Šešlija, Slave Ajtovski, Otović Dragan,

Štampa: Radiša Timotić, Beograd

Tiraž: 1000 komada

Miroslava Kostić

LESKO

KOLEKCIJA ZA MLADE

